

Darbecinin aşiret fişi: Güvenilmez ve isyancı

Fotoğraf Kadir Can arşivinden alınmıştır.

MESUT HASAN BENLİ

Politika / 10/07/2013

12 Eylül darbesinden 3 ay önce hazırlanan 'iç tehdit raporunda' Kürtler için 'Aslında onlar asimile edilmiş Türk' değerlendirmesi yer alıyor. Kürt aşiretlerse 'samimiyetlerine güvenilmez ve isyancı' olarak tek tek fişlenmiş.

'İç Tehdit Raporu'nda Kürtler geniş yer tutuyor. Kürt aşiretleri 'isyana katılmıştır', 'samimiyetlerine güvenilmez' ve 'Türk düşmanıdır' şeklinde fişleniyor, detaylı analizlere yer veriliyor. 'Darbe fişlerinde' Kürtlerle ilgili bölüm özetle şöyle:

ASLINDA TÜRKLER: Kürt diye nitelenerek toplumumuzdan koparılmak istenilen Doğu ve Güneydoğulu yurttaşlarımız, en azından büyük bir bölümü Türk soyuna dayanmaktadır. Asıllarının Türk soyundan geldiği bugün kanıtlanmış olan bu yurttaşlarımız ters yönde gelişen bir asimilasyon sonucu bugün ayrı bir dile sahip olmuşlardır. Küçük bir azınlık ise çeşitli ırkların karışımından oluşmuş karma ve ulusal benliği yitirilmiş bir grup oluşturmaktadır. Yurdumuzda 'Kürt' diye adlandırılan vatandaşların çoğunluğu Sünni olup Şafi mezhebindedirler. Bir kısmı da Alevidir. Az sayıda Hanefi mezhebinde olanlar vardır. Aleviler daha çok Tunceli, Bingöl, Erzincan, Elazığ ve Malatya illerinde bulunmaktadır."

4 LEHÇELERİ VAR: Doğu ve Güneydoğu'da yaşayan nüfusun yüzde 36'sı Kürtçe konuşuyor. Dört lehçe var. Bu lehçeler, Kirmanç lehçesi, Lur lehçesi, Goran lehçesi, Soran lehçesidir. Ülkemizde konuşulan Goran ve Kirmanç lehçeleridir. Soran lehçesi ise Dersim ve Dumbili Zazacasına ayrılır. Zazaca Tunceli Palu, Siverek, Diyarbakır'ın bazı kesimlerinde konuşulmaktadır. Diğer yerlerde ise Kirmanç lehçesi konuşulmaktadır. Haymana ve Çorum taraflarında da Soran lehçesine rastlanılmaktadır. Kirmanç lehçesi yalnız Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde değil, Suriye'nin Cezine bölgesinde, İran'ın batı bölgesinin büyük bir kesiminde, Irak'ın kuzeyinde de konuşulmaktadır."

LİDERLİK KAVGASI: Bölücü örgütler arasında belirgin görüş ayrılıklarının temelde çok az olmasına karşılık adetlerindeki çokluk dikkat çekici bir özelliktir. Bunda, hareketin yönetimi konusunda, özellikle lider kadrolar arasında kişisel rekabetin önemli bir rol oynadığı değerlendirilmektedir. Bu örgütler arasındaki liderlik mücadelesinin bir çözüme kavuşmasını müteakip, Kürtçü örgütlerin devletimize yönelik faaliyetlerinin yön değiştirerek yoğunlaşması büyük bir olasılık olarak görülmektedir.

Örgütlerin analizi

Raporda Kürt örgütleriyle ilgili değerlendirmeler de şöyle:

Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi (Türkiye KDP): 1950'lerin başlarından itibaren Türkiye KDF'nin kuruluşu için tekrar çalışmalarına başladı. İlk sekreterliğine Bucak Aşireti'nin reislerinden Faik Bucak getirildi. Bucak öldürülerek yerini Sait Elçi aldı.

Şıvancılar (Talabani Yandaşları) : 1958'lerde TKDP içinde ortaya çıkan Sait Kırmızı Toprak taraflarınca oluşturuldu. Şivan, Dr. Sait Kırmızı Toprak'ın takma adıdır. Suriye'de üslenen Moskova yanlısı Talabani ile ilişkidirler.

Özgürlük Yolu: Şıvancılarla birlikte en koyu Moskova yanlısı gruptur. Ermeni Tediş örgütleri ile yakınlaşma çabası içinde olduklarına dair duyumlar alınmıştır.

Kava: 1976'larda ortaya çıktı. SSCB'ye karşı olanlar bu sırada Kava Yayınevi çevresinde toplandılar.

Ala Rızgari (Kızıl Kurtuluş): Talabani ve Rusya'ya daha yakın görüşler savunuyor. Bölünmeye sebep konulardan biri de Mao'ya karşı tutumudur.

Beş Parçacılar: 1976 yılında ortaya çıktı. O tarihte Halkın Kuruluşu grubundan ayrılan Ali Rıza Koşar ve arkadaşları tarafından oluşturuldu. Apocularla çatışmaya girdikleri her iki grubun da birbirini provokatörlükle suçladıkları görülmektedir.

KUK (Kürdistan Ulusal Kurtuluşçular): Irak'taki 1975 yenilgisinden sonra Türkiye KDP içinde Sovyetler'den destek almayı savunan bir grup ortaya çıktı. Daha sonra kendilerine Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları (KUK) adını veren bu grup, Irak KDP'nin ABD ile işbirliği politikasına karşı çıkıyor ve Sovyetler'le işbirliğinin geliştirilmesi politikasını savunuyor.

- **Kürt Halk Kurtuluş Ordusu (KHKO)- Ulusal Kurtuluş Ordusu (UKO)- Kürdistan İşçi Partisi (PKK)** : Halk arasında Apocu olarak biliniyorlar. Bu ismi Abdullah Öcalan adlı kurucusundan alıyor. 1977'den beri doğuda etkili olmaya çalışmakta ve siyasal şiddet eylemlerine girişmektedirler. Kürtçü gruplar dahil kendilerinden olmayan herkesi düşman ilan etmiş ve silahlı çatışmaya girmişlerdir. Kendilerinden ayrılanları da öldürmektedirler. Sovyet yanlısıdır.

Kaç kişi oldukları da var, mezhepleri de

Raporda, Doğu ve Güneydoğu'daki Kürt aşiretleri tek tek mercek altına alınmış. Raporda, aşiretler 'ayaklanmalara katılan', 'durumları şüpheli' ve 'hükümete bağlı' olarak ayrılıyor. Nerede yaşadıkları ve yaklaşık nüfuslarına yer veriliyor. Rapora göre sadece Bünyaniş aşireti hükümete bağlı görünürken, 'Diri' ve 'Zarzan' aşiretinin durumu 'şüpheli' görünüyor. Geriye kalan tüm aşiretler 'isyancı, samimiyetine güvenilmez' olarak kodlanıyor. Rapordaki ilgili bölüm özetle şöyle:

Celali Aşireti: Karaköse- Patnos- Doğubeyazıt – Kars ve kuzeyi bölgesinde konuşlanmış. Toplam 112.700 nüfuslu olan Bilikanlı, Cinikanlı, Balıkanlı, Kendikanlı, Sakkanlı, Alımahalı, Burukkanlı, Gelturi, Hasso Soran, Haydaranlı kabilelerinden oluşuyor. Ağrı ve Zilan isyanlarına katılmışlardır. 'Güvenilmez' olarak kıymetlendirilmiştir. Mezhepleri Şafi.

Doski Aşireti: Hakkâri – Yüksekova bölgesinde konuşlanmış. Oraman isyanına katılmıştır. 'Samimiyetlerine güvenilmez olarak' kıymetlendirilmektedir. Aşiretin mezhebi Şafidir.

Diri Aşireti: Yüksekova – Esendere bölgesinde, nüfusu 7500. İsyana katılmış bir aşiret. 'Samimiyetlerine güvenilmez' olarak kıymetlendirilmektedir. Mezhebi Şafidir.

Herki Aşireti: Hakkâri- Şemdinli bölgesinde, takribi nüfusu 7 bin olarak tahmin edilmektedir. Samimiyetlerine güvenilmez olarak kıymetlendirilmektedir. Mezhebi Şafidir.

Baton Aşireti: Başkale – Van bölgesinde bulunmaktadır. Takribi nüfusu 7 bindir. İsyana katılmamıştır. Devlete karşı tutumları 'samimiyetlerine güvenilmez' olarak kıymetlendirilmektedir. Aşiretin mezhebi Şafidir.

Şıkak Aşireti: Başkale – Özalp – Yüksekova – Saray bölgesinde bulunmaktadır. Takribi nüfusu 10 bin civarındadır. İsyana katılmamıştır. Devlete karşı tutumları "samimiyetlerine güvenilmez" olarak kıymetlendirilmektedir. Aşiretin mezhebi Şafidir.

Kotanlı Kabilesi: Kars –İğdir'in İran'daki uzantısı olan aynı isimli kabile Makû çevresinde olup Şafi mezhebinde ve Barzani yanlısıdır. Kabile Türk düşmanı olarak kıymetlendirilmektedir. Ağrı isyanına katılmıştır.

Kürsenli Aşireti: Van, Özalp bölgesinde olup takribi nüfusu 7 bindir. İsyana katılmamıştır.

Milan Aşireti: Özalp bölgesinde olup, takribi nüfusu 6 bindir. İsyana katılmıştır. Samimiyetlerine güvenilmez olarak kıymetlendirilmiştir. Mezhepleri Şafidir.

Ertuşi (Jirki Kabilesi): Van- Hakkari bölgesinde olup takribi nüfusu 24 bin tahmin edilmektedir. Beytüşşebap isyanına katılmıştır. Şafi olup, samimiyetine güvenilmez olarak kıymetlendirilmiştir.

Murki Aşireti: Van, Özalp bölgesinde bulunmaktadır. Takribi nüfusu 11 bindir. Şimdiye kadar isyanlara katılmamış olup mezhebi Şafidir. Devlete karşı tutumu samimiyetine güvenilmez olarak kıymetlendirilmiştir.

Goran Aşireti: Ardahan, Kars bölgesinde bulunmaktadır. Takribi nüfusu 7 bindir. Şimdiye kadar isyanlara katılmamıştır. devlete karşı tutumu samimiyetine güvenilmez olarak kıymetlendirilmiştir. Aşiretin mezhebi Hanefidir.

Adman Aşireti: Ağrı, Van bölgesinde olup takribi nüfusu 8 bin civarındadır. Şimdiye kadar isyanlara katılmamıştır. Devlete karşı tutumu samimiyetine güvenilmez olarak kıymetlendirilmiştir. Mezhebi Şafidir.